

ПРО АКТУАЛЬНІСТЬ «ЄВРОПЕЇЗАЦІЇ» АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

ON THE RELEVANCE OF “EUROPEANIZATION” OF ADMINISTRATIVE LAW IN UKRAINE IN THE CURRENT SITUATION

Курінний Є.В., д.ю.н., професор,
професор кафедри конституційного та адміністративного права
Запорізький національний університет

В умовах триваючої вже четвертий рік повномасштабної агресії РФ, використання такого узагальненого словосполучення як європеїзація адміністративного права України має бути мінімізовано, а пріоритетність міжнародного правового співробітництва України з ЄС повинна визначатись логікою алгоритмів вирішення найбільш нагальних і конкретних проблем серед яких: уніфікація теоретичних засад згаданої галузі права; стандартизація та узгодженість законодавства у сфері адміністративної діяльності та вироблення алгоритмів ефективної реалізації його положень. Основними аргументами на користь такого кроку є: триваючий процес поширення серед країн світу та Європи вірусу правового нігілізму, що призводить не тільки до ігнорування принципів і норм міжнародного права, а й до можливості цільового застосування норм «внутрішніх» галузей права (зокрема й адміністративного права), яке тільки послаблює ці країни та існуючі їх союзи утворення (наприклад, ЄС); неадаптованість ключових положень так званого європейського адміністративного права (ЕАП) до зміни світового порядку, у якому правило «сили права» фактично замінене на небезпечне за своїми наслідками «право сили»; невміння або небажання керівництва провідних європейських країн та ЄС у цілому, вчасно і дієво реагувати на виклики сьогодення (зокрема на триваючу російсько-українську війну), що не тільки негативно позначається на авторитеті цих політичних утворень, а й детермінує корекцію критеріїв оцінки результатів їх досягнень у сфері правових вчень; неминуча зміна формату – з одностороннього до двостороннього (зустрічного) руху подальшого співробітництва нашої країни та ЄС щодо вдосконалення науково-теоретичної бази, законодавства та впровадження доведених своєю ефективністю нових адміністративно-правових практик (наприклад, пов'язаних з утворенням та цільовим використанням підрозділів територіальної оборони, вдосконаленням військового управління на фронті, налагодженням виробництва виготовлення окремих видів зброї); певна некоректність поняття «європеїзація», вживання якого з огляду на безумовну приналежність України до Європи, можна вважати підсвідомим проявом власної меншовартості.

Ключові слова: Україна, Європа, ЄС, адміністративне право, суспільні потреби, адміністративна діяльність, воєнний стан.

In the context of the full-scale aggression of the Russian Federation, which has been going on for four years now, the use of such a generalized phrase as Europeanization of administrative law of Ukraine should be minimized, and the priority of international legal cooperation between Ukraine and the EU should be determined by the logic of algorithms for solving the most urgent and specific problems, including the unification of the theoretical foundations of the said branch of law; standardization and coherence of legislation in the field of administrative activity and development of algorithms for the effective implementation of its provisions. The main arguments in favor of such a step are: the ongoing process of spreading the virus of legal nihilism among the countries of the world and Europe, which leads not only to ignoring the principles and norms of international law, but also to the possibility of selective application of the norms of “domestic” branches of law (including administrative law), which only weakens these countries and their existing alliances (for example, the EU); the lack of adaptation of key provisions of the so-called European Administrative Law (EAL) to the changing world order, in which the rule of “the rule of law” has been actually replaced by the dangerous “rule of force”; the inability or unwillingness of the leadership of the leading European countries and the EU as a whole to respond in a timely and effective manner to the challenges of today (in particular, the ongoing Russian-Ukrainian war), which not only negatively affects the authority of these political entities, but also determines the correction of the criteria for assessing the results of their achievements in the field of legal doctrine; inevitable change of format – from unilateral to bilateral (counter) movement of further cooperation between our country and the EU to improve the scientific and theoretical framework, legislation and implementation of new administrative and legal practices proven to be effective (for example, related to the formation and targeted use of territorial defense units, improvement of military management at the front, establishment of production of certain types of weapons); a certain incorrectness of the concept of “Europeanization”, the use of which, given Ukraine's unconditional belonging to Europe, can be considered a subconscious manifestation of its own inferiority.

Key words: Ukraine, Europe, EU, administrative law, public needs, administrative activity, martial law.

Вступ. Теперішні екстраординарні умови триваючого вже понад три роки широкомасштабного вторгнення РФ, напевно є самими складним періодом історії сучасної української держави за майже 34 роки від часу відновлення її незалежності у 1991 році.

Так вже збіглося, що задекларований та закріплений українським парламентом 7 лютого 2019 року курс нашої держави на вступ до Європейського Союзу та НАТО, майже через три роки став одним з приводів для вдертя РФ в Україну за усім периметром українсько-російського кордону та у районах українсько-білоруського кордону, що мали найменшу відстань до Києва та Чернігова.

У зв'язку з цим, на усій території України без зайвих зволікань було запроваджено режим дії воєнного стану, який згідно до ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» № 389-VIII від 12 травня 2015 року передбачав надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози

небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

Така цілком правильна та своєчасна правова реакція влади на факт збройної агресії та на безальтернативну потребу захисту Вітчизни, докорінно змінила нормальність українського буття, що не могло не позначитися на процесах подальшої адаптації українського законодавства до відповідної нормативно-правової бази ЄС, а також на можливостях здійснення наступних кроків щодо європеїзації адміністративного права України (далі АПУ).

Щодо визначення цього важливого і достатньо суперечливого явища, то автор докторської дисертації Радишевська О. Р. під поняттям європеїзації адміністративного права України пропонує розуміти систематичний процес впливу (його правових наслідків) положень європейського адміністративного права, що створюються міжнародними та інтеграційними утвореннями і їхніми державами-членами (ЄС, РЄ, ОБСЄ, ЄСПЛ, Судом ЄС, Венеціанською

комісією РЕ, Програмою SIGMA), на розвиток адміністративного права України як галузі права і законодавства, юридичної науки та навчальної дисципліни шляхом упровадження європейських ідей і поглядів, правових уявлень, теорій і концепцій, ціннісних орієнтацій, стандартів і принципів, взірцевих моделей у правотворчому, правозастосовному, правозахисному, правотлумачному діяльності суб'єктів публічної адміністрації й адміністративних судів з урахуванням особливостей вітчизняної правової системи, юридичної практики, правової ідеології, культури та правосвідомості [1, с. 20].

На мій погляд зміст, наведеного варіанту європеїзації достатньо повно розкриває багатоаспектний вплив так званого європейського адміністративного права (далі – ЄАП) на існуючі процеси реформування даної української галузі права.

В той же час, в умовах коли кожній державі-члену ЄС властива власна оригінальна система права у якій адміністративне право має свою історію становлення та конкретне соціальне призначення, постає цілком обґрунтований сумнів щодо можливості існування зараз належно узагальненого, остаточно сформованого та повноцінного ЄАП.

У даному випадку слід говорити не скільки про відповідну галузь європейського права, як про частину законодавства ЄС, норми якого регулюють суспільні відносини пов'язані зі сферою діяльності публічних адміністрацій. Однак, це не виключає спроб подальшого формування ЄАП та дослідження його окремих об'єднуючих чинників, таких наприклад як принципи ЄАП [2].

Також вагомим інтеграційним фактором для переважної більшості країн ЄС є їх приналежність до романо-германської (континентальної) правової сім'ї, що у перспективі, залежно від рівня інтеграційних процесів, може сприяти інтенсифікації намагань створити повноцінне ЄАП.

Окрім вже згаданої О. Радишевської, вивченню ключових питань (цілей, завдань, системи і принципів) пов'язаних європеїзацією АПУ, присвячені праці таких представників української адміністративно-правової науки як В. Авер'янов, О. Андрійко, А. Берлач, Т. Коломєць, В. Колпаков, А. Комзюк, Р. Мельник, Є. Петров, А. Пухтецька, А. Шарая та ін.

Усвідомлюючи потребу запровадження позитивного досвіду організації, застосування науково-теоретичного потенціалу та адміністративно-правових практик окремих країн та ЄС у цілому, хотілось б звернути увагу на очевидну невдалий використання терміну «європеїзація» по відношенню до АПУ. За таких обставин проглядається певна оціночна упередженість із заздальгеді негативним, далеким від об'єктивності ставленням як до цієї фундаментальної галузі права, так й до українського права взагалі.

За ті минулі півтора-два десятиліття, коли почали достатньо помітно використовувати словосполучення «європеїзація АПУ» відбулося немало насторожуючих за своїми наслідками подій, а також розпочали свій прояв кілька негативних тенденцій (як у межах ЄС так й на українських теренах), що спонукають до критичних оцінок такого поняття як європеїзація. Тому виникла потреба розгляду питання актуальності «європеїзації АПУ» в умовах сьогодення, яке окрім власної нагальності, також визначає основну мету даної роботи.

На початку викладення основного матеріалу необхідного зазначити, що після відомих подій 2014 року в Україні вживались послідовні заходи щодо вдосконалення та розширення законодавчого забезпечення антикорупційної діяльності, зокрема протягом 2014–2015 років створена система відповідних владних суб'єктів – НАБУ, НАЗК, САП (Спеціалізована антикорупційна прокуратура), ВАКС (Вищий антикорупційний суд). Тоді ж у 2014 році був прийнятий Закон України «Про прокуратуру», а у 2019 – реформування цієї правоохоронної структури продовжилося. У 2016 році здійснена чергова

судова реформа. З 15 грудня 2017 року набрала чинності нова редакція КАСУ. Також у 2015 році був підготовлений більш досконалий та адаптований до суспільних потреб Закон України «Про державну службу». Вже напередодні або під час великої війни були схвалені такі законодавчі акти як «Про адміністративну процедуру» від 17 лютого 2022 року, «Про медіа» від 13 грудня 2022 року та «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 02 травня 2023 року.

Безперечно це не повний перелік нормативно-правових актів, прийняття яких можна вважати пріоритетними на шляху української євроінтеграції. Крім того, враховуючи те, що переважна більшість положень наведених вище законів складають адміністративно-правові норми, відповідна правотворчість сприймається не інакше як втілення у життя існуючих завдань європеїзації АПУ.

У зв'язку з цим, можна погодитись з думкою І. Грицяка який вважає, що ефект європеїзації адміністративного права може бути концептуалізований як процес змін на внутрішньодержавному рівні, за якого держави адаптують свої процеси, політику й інститути до нових практик, норм, правил і процедур, що залежать від виникнення європейської системи публічного адміністрування. Саме тому європеїзація адміністративного права як процес є проявом закономірності світового розвитку, має певні політичні, економічні, правові та культурні наслідки в державах-членах, державах-кандидатах і країнах-претендентах на вступ до ЄС [3, с. 201].

Втім, як неодноразово доводила правозастосовча практика, якість законів може бути знівельована відсутністю бажання їх належного виконання (коли особисті, приватні інтереси превалюють над суспільними) або невмінням застосування їх норм внаслідок низької фахової підготовки конкретних представників владно-управлінського апарату. Саме наявність значної кількості випадків використання своїх владних повноважень в особистих (меркантильних) цілях можна вважати тією головною відмінністю, яка існує між представниками вітчизняної та західної (ЄС-вської) бюрократії.

Нажаль ця прикра особливість навіть в умовах війни продемонструвала свої значні можливості до зростання, шляхом численних зловживань (хабарництва, казнокрадства та ін.), що негативно позначається як на авторитеті української держави та на її євроінтеграційних прагненнях.

Особливо сумно усвідомлювати, що значна кількість виявлених фактів порушень чинного законодавства пов'язана (прямо чи опосередковано) із організацією та виконанням функцій оборони та безпеки України. Насамперед це стосується структур матеріально-технічного та продовольчого забезпечення Сил оборони України, територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки (ТЦК СП), медико-соціальних експертних комісій (МСЕК), окремі посадові особи яких, за відносно короткий час в умовах дії режиму воєнного стану, накопили достатньо значні доларові «заощадження», що у сотні разів перевищують їх офіційні доходи.

Втім, не зважаючи на це наша країна за сучасних, не дуже сприятливих обставин, продовжує реалізовувати свої євроінтеграційні заходи.

На відміну від неодноразових безрезультатних спроб України отримати «зелене світло» для початку процесу безпосереднього приєднання до НАТО, наміри нашої держави щодо вступу до ЄС, навіть в умовах великої війни, мають відчутні позитивні результати.

Зокрема ключовими подіями цього процесу за останні 3 роки можна вважати: 28 лютого 2022 – Україна подає заявку на членство в ЄС; 23 червня 2022 – ЄС надає Україні статус кандидата на вступ разом із 7-ма рекомендаціями (їх виконання є передумовою для рішення ЄС про відкриття переговорів з Україною про членство); липень 2022 – жовтень 2023 – Україна виконує 7 рекомендацій

ЄС (йдеться про реформу КСУ, судову реформу, посилення боротьби з корупцією та відмиванням коштів, виконання антиолігархічних заходів, узгодження регулювання медіа та реклами з правом ЄС, посилення захисту та реалізації прав нацменшин); 8 листопада 2023 – Єврокомісія уперше публікує Звіт про прогрес України в межах Пакета розширення ЄС 2023 року, де визнано високий прогрес України у виконанні 7-ми рекомендацій, що стало підґрунтям для рекомендації ЄК лідерам країн ЄС відкрити переговори з Україною, а також визначено ще 4 додаткових кроки в межах цих 7-ми рекомендацій, виконання яких є передумовою для ухвалення стороною ЄС переговорної рамки щодо України, крім того сформовано майже 100 рекомендацій для України по кожному переговорному розділу; листопад 2023 – березень 2024 – Україна виконує ще 4 додаткові кроки в межах 7-ми рекомендацій ЄС (йдеться про ухвалення законів про поетапне збільшення штату НАБУ, розширення повноважень НАЗК, про лобіювання, а також про захист прав нацменшин); 14 грудня 2023 – ЄС ухвалює історичне рішення про відкриття переговорів про вступ з Україною; 9 лютого 2024 – Уряд України затверджує план виконання рекомендацій Єврокомісії щодо кожного переговорного розділу [4].

Очікувані успіхи нашої країни під час теперішнього поступу до ЄС, потребують подальшої адаптації вітчизняної нормативно-правової бази до достатньо об'ємного і детально регламентованого законодавства ЄС, у якому як і в українському, норми, що пов'язані з реалізацією виконавчо-розпорядчих функцій становлять не менше двох третин від загального законодавчого масиву.

Підтвердженням цього є те, що наприкінці жовтня минулого року Єврокомісія опублікувала Звіт про розширення ЄС щодо України як країни-кандидатки за 2024 рік. У випадку виконання Україною євроінтеграційних умов, Комісія очікує на початок переговорів про вступ до ЄС вже у 2025 році, починаючи з розділів, що належать до кластера «Основи» («Fundamentals»). Нагадаємо, що серед них: розділ 23 «Правосуддя та фундаментальні права», який покриває і частину щодо боротьби з корупцією, розділ 24 «Правосуддя, свобода та безпека», розділ 5 «Публічні закупівлі» та розділ 32 «Фінансовий контроль» та розділ 18 «Статистика».

Загалом, на думку Єврокомісії, Україна досягла певного прогресу у виконанні торішніх рекомендацій, тому зараз важливо не збавляти обертів і рухатися далі. Тож наші партнери надали нам євроінтеграційні рекомендації на наступний 2025 рік [5].

Однак, при цьому не слід сприймати ЄС та його законодавство за своєрідний ідеальний маркер. Необхідно враховувати його явні недоліки та нормативно-правову недосконалість щодо колись пріоритетної політики мультикультуралізму, забезпечення власної безпеки (насамперед інформаційної та енергетичної), функціонування політичної системи та у сфері забезпечення оборонної політики.

Неспроможність вчасно та дієво реагувати на негативні тенденції щодо зміни світопорядку та фактична перемога низьких цін на енергоносії над загальнолюдськими високими цінностями, уявна сліпота на зухвалі порушення рф засадничих принципів міжнародного права відносно Грузії у 2008 та України у 2014 роках, призвели до зародків, розширення та досягнення критичних позначок політичної кризи в ЄС у 2024–2025 роках. Своєрідними тригерами для її остаточного усвідомлення широким загалом можна вважати перемоги на парламентських виборах 2024 року у Франції ультраправих та ультралівих політичних сил, у поточному році – друге місце неофашистської партії «Альтернатива для Німеччини» на виборах до Бундестагу, високі шанси на виграш проросійських кандидатів на посаду президента у Румунії та Польщі.

Крім того, не слід забувати про деструктивну роль керманича угорського уряду, котрий блокує майже усі

рішення ЄС щодо допомоги Україні та про «неоднозначну визначеність» адміністрації нового президента США щодо перспектив НАТО, що фактично сприяє розколу між європейськими країнами-членами цього оборонного блоку та подальшому зменшенню його політичної та військової ваги.

Також, не можна не помічати продовження достатньо жвавої торгівлі між країнами ЄС та рф, діапазон якої коливається від продажу бізнесовими структурами окремих країн цієї унії заборонених компонентів для крилатих та балістичних ракет держави-агресора, які вона згодом досить «успішно» запускає на різноманітні інфраструктурні українські об'єкти до помітного збільшення закупівлі скрапленого газу (СПГ).

Згідно з даними агентства Bloomberg, за підсумками 2024 року, Євросоюз імпортував 15,5 млн тонн російського СПГ, що є найвищим показником з 2019 року. У 2022 році цей показник становив 13,7 млн тонн.

У зв'язку з цим, міністр закордонних справ України Андрій Сибіга на початку січня 2025 року закликав заборонити імпорт російського скрапленого природного газу (СПГ, LNG) до Європейського Союзу, щоб «не фінансувати злочинний режим рф» [6].

Нажаль кількість слів у підтримку України у цій страшній війні з боку представників керівництва ключових країн ЄС далека від досягнення балансу зі вжитими заходами спрямованими на найшвидше та справедливе завершення цієї страшної війни. А іноді, окремі високопоставлені чиновники однозначно натякають у зацікавленості її продовження на якомога довший термін.

Так, керівник німецької розвідки BND Бруно Каль вважає ймовірним, що росія спробує перевірити дієвість статті 5 Північноатлантичного договору про колективну безпеку НАТО й припустив, що у разі зупинки бойових дій в Україні у недалекому майбутньому цей ризик стане більшим... Якби війна закінчилася раніше 2029-2030 року, зазначив Каль, тоді рф зможе швидше стати загрозою для Європи [7].

Втім, ще за більшу перешкоду для повернення миру і спокою в Європі слід вважати розпочатий 20 січня 2025 року (день інавгурації 47-го президента США) «глобальний американський експеримент», однією з зовнішньополітичних складових якого є фактичне повернення до положень доктрини Монро проголошеної у грудні 1823 року, що передбачала не втручання США у «європейські конфлікти» з одночасним проголошенням свого патронацтва над державами обох Американських континентів.

За таких обставин, рано чи пізно може виникнути необхідність трансформації теперішнього ЄС у повноцінний політичний союз європейських країн з усіма соціально значущими чинниками, у тому числі з потужною оборонною складовою.

Подібний крок не тільки сприятиме суттєвому збільшенню політичної ваги оновленого ЄС, а й появі цілком реальних претензій з його боку на статус ще одного світового геополітичного центру (полосу), що має позитивно позначитись на подальшому процесі формування новітньої парадигми світопорядку з надійними та ефективно функціонуючими важелями забезпечення миру та безпеки у міждержавних (міжнародних) відносинах.

Наведена можлива і бажана перспектива потребуватиме не тільки вдосконалення існуючих науково-теоретичних лекал європейського права, а й вироблення відповідних стандартизованих механізмів його реалізації, у яких повинні брати активну участь й українські фахівці з адміністративного права, які на відміну від своїх зарубіжних колег мають наукові здобутки використання потенціалу даної галузі права як в умовах миру, так й за обставин дії режиму воєнного стану.

Як свідчить практика останніх двох десятиліть ЄС, після п'ятого та шостого його розширення, що відбулися

відповідно 2004 року (приєднані Кіпр, Естонія, Литва, Латвія, Мальта, Польща, Словаччина, Словенія, Угорщина і Чехія) та 2007 року (додалися Болгарія та Румунія), достатньо помітно ускладнилося прийняття рішень країнами унії, знизилися середні показники ВВП на душу населення у рамках усього Євросоюзу, а на такі країни ЄС як Польща та Угорщина за недотримання принципу верховенства права, рішенням Європарламенту та Ради ЄС у грудні 2020 року були накладати санкції у вигляді припинення фінансової допомоги.

Про наявність значних недоліків в управлінських спроможностях ЄС ефективно функціонувати в особливих умовах, доводить робота керівних органів цього союзу під час пандемії COVID-19, яка вирувала в Європі якихось 4–5 років тому.

Зокрема, незлагодженість заходів, прийнятих 27 національними урядами задля уповільнення темпів поширення вірусу і графіків їх впровадження, виразно свідчить про стан ЄС... Брак кризового управління на рівні ЄС, неспіврозмірність і слабкі прояви солідарності між державами-членами, а також відкат у національні настрої і егоїзм спонукали багатьох громадян замислитися про роль, яку у подібних кризах відіграє Європейський Союз [8].

З часів розпаду СРСР і завершення холодної війни, ЄС у значній мірі поступово перетворився у загальноєвропейський простір з домінуванням культу споживання, у якому постійно нагадується про пріоритетність прав людини, але при цьому майже забувається про існування такого важливого комплексного поняття як її правосуб'єктність. Це сприяло утворенню у межах Євросоюзу достатньо помітної осередку суспільств і держав «утриманців», із значною питомою вагою байдужих і цинічних гомо сапієнс з, у кращому разі, короткочасною емпатією до зламаних людських дол, яка одразу втрачається за появи ледь помітних ускладнень для їхнього цілком влаштованого життя.

За таких тенденцій не важко уявити поведінку таких людей в умовах загрози або справжнього настання воєнного лихоліття. Так, міжнародна асоціація «Геллап» провела опитування в 45 країнах і дійшла таких висновків. Стати на захист батьківщини в Штатах готові менш ніж половина опитаних. І лише третина – в країнах ЄС. Найнижчі показники – менше 30 відсотків – у Німеччині, Італії, Австрії, Іспанії та Болгарії. Для порівняння – в Індії цей показник сягає 73 відсотків. У Вірменії – 96, а в Саудівській Аравії – 94 проценти [9].

Подібний стан речей свідчить про наявність серйозної поліструктурної кризи ЄС. Наприклад, коли зафіксована у ст. 3 Договору про ЄС мета даної унії зводиться до підтримки миру, своїх цінностей (поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини...) та добробуту своїх народів, де-факто виконується вибірково, залежно від політичних та економічних кон'єктур (тривале небажання провідних країн ЄС належно реагувати на зухвалу і небезпечну для миру у Європі експансію політику РФ, новий і більш кривавий етап якої розпочався з відомих серпневих подій 2008 року).

Майже бездоганні, з позицій теорії права та інших фундаментальних галузей права теоретичні постулати, в умовах триваючої вже четвертий рік найбільшої за останні 80 років агресії в Європі, за відсутності політичної волі і справжнього лідерства, залишаються без належного практичного застосування, тим самим наближуючи не тільки зникнення з карти Європи найбільшої за територією країни з її 40 мільйонним населенням, а й високу ймовірність повернення балтійських та центральноєвропейських держав з колишнього «соціалістичного табору» у нову-стару політичну матрицю відродженої євразійської імперії.

Наявність такого бекграунду в умовах війни об'єктивно зменшує актуальність абстрактного за змістом та маловизначеного за послідовністю своєї реалізації такого словоспо-

лучення як «європеїзація вітчизняного адміністративного права». Саме тому використання згаданого узагальненого поняття має бути мінімізовано, а пріоритетність міжнародного правового співробітництва України з ЄС повинна визначатись логікою алгоритмів вирішення найбільш нагальних і конкретних проблем серед яких: уніфікація теоретичних засад згаданої галузі права; стандартизація та узгодженість законодавства у сфері адміністративної діяльності та вироблення алгоритмів ефективної реалізації його положень (особливо під час триваючої війни, високий градус якої вже відчувається біля кордонів ЄС і у будь-яку мить може сповістити про себе ракетними обстрілами нових європейських держав-жертв російської агресії).

На підставі викладеного можна **констатувати**, що актуальність використання словосполучення «європеїзація АПУ» в теперішніх українських реаліях поступово втрачає свій сенс, також на підтвердження цієї тези виступає відсутність належних відповідей з боку ЄС та його ключових країн на ті негативні геополітичні тенденції і виклики, що поширюються в останні роки на європейському континенті та у світі.

Уточнюючими аргументами для наведених висновків пропонується вважати: триваючий процес поширення серед країн світу та Європи вірусу правового нігілізму, що призводить не тільки до ігнорування принципів і норм міжнародного права, а й до можливості вибіркового застосування норм «внутрішніх» галузей права (зокрема й адміністративного права), яке тільки послаблює ці країни або існуючі їх союзні утворення (наприклад, ЄС), ставить під сумнів їх політичну суб'єктність та збільшує перспективи ігнорування їх інтересів з боку порушника(-ів) світового правопорядку; неадаптованість ключових положень так званого європейського адміністративного права (САП) до зміни світового порядку, у якому поступово ліквідується геополітичне домінування США, а правило «сили права» фактично замінене на небезпечне за своїми наслідками «право сили»; невміння або небажання керівництва провідних європейських країн та ЄС у цілому, вчасно і дієво реагувати на виклики сьогодення (зокрема на триваючу широкомасштабну російсько-українську війну), що не тільки негативно позначається на авторитеті цих політичних утворень, а й детермінує корекцію критеріїв оцінки результатів їх досягнень, зокрема у сферах правових вчень, ціннісних орієнтацій, організації та роботи владних інституцій тощо; відсутність досвіду функціонування країн ЄС в умовах відбиття збройної широкомасштабної агресії та наявність подібної практики в Україні, спонукає ЄС до її вивчення (як позитивної і негативної) з наступним корегуванням відповідних європейських адміністративно-правових теорій та концепцій; неминуча зміна формату – з одностороннього до двостороннього (зустрічного) руху подальшого співробітництва нашої країни та ЄС щодо вдосконалення законодавства та впровадження до нього доведених своєю ефективністю нових адміністративно-правових практик (наприклад, пов'язаних з утворенням та цільовим використанням підрозділів територіальної оборони, вдосконаленням військового управління на фронті, налагодженням виробництва та виготовлення окремих видів зброї); згадана на попередніх сторінках даної праці певна некоректність поняття «європеїзація», вживання якого з огляду на безумовну приналежність України до Європи, можна вважати підсвідомим проявом власної меншовартості, також із європеїзацію, формально можуть асоціюватися такі європейські країни як РФ, Білорусь або перебуваюча зараз на шляху ренегатства від демократичних засад Грузія; можливість використання більш точних та конкретних термінів – замінників «європеїзації», а саме – узгодженість, стандартизація, імплементація та ін., які доволі часто застосовуються у законотворчості під час виконання окремих вимог ЄС в теперішніх умовах української євроінтеграції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Радишевська О.Р. Європеїзація адміністративного права України: питання теорії та практики: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2021. 37 с.
2. Пухтецька А. А. Поняття та принципи європейського адміністративного права. *Наукові записки НаУКМА*. 2012. Т. 129: *Юридичні науки*. С. 78-80.
3. Грицяк І.А. Розвиток європейського управління в контексті впливу на державне управління в Україні: дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.01 / Нац. акад. держ. управл. при Президентів України. Київ, 2006. 416 с.
4. Переговори про вступ України до ЄС: повний гід у 12 питаннях. EU/UA/ 26 червня 2024. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/news/peregovory-pro-vstup-ukrayiny-do-yes-povnyj-gid-u-12-pytanniah-i-10-mifah-2/> (дата звернення 22.03.2025).
5. Звіт щодо розширення ЄС щодо України 2024: головні рекомендації Єврокомісії. 31 жовтня 2024. URL: <https://ti-ukraine.org/news/zvit-pro-rozshyrennya-yes-shhodo-ukrayiny-2024-golovni-rekomendatsiyi-yevrokomisii/> (дата звернення 22.03.2025).
6. Євросоюз у 2024 році імпортував рекордний обсяг російського LNG. Українська енергетика. 7 січня 2025. URL: <https://ua-energy.org/uk/posts/yevrosoiuz-u-2024-rotsi-importuvav-rekordnyi-obsiyah-rosiiskoho-lng> (дата звернення 22.03.2025).
7. Марія Ємець, Катерина Тищенко. Глава німецької розвідки: Якщо війна закінчиться до 2030 року, РФ швидше стане загрозою для Європи. Українська правда. 8 березня 2025. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2025/03/8/7501898/> (дата звернення 22.03.2025).
8. Пандемія Covid-19 показує, наскільки крихким є ЄС. 1 квітня 2020. URL: <https://ua.boell.org/uk/2020/04/01/covid-19-pandemic-shows-how-fragile-eu> (дата звернення 22.03.2025).
9. Скільки європейців готових захищати свою країну у разі нападу: результати опитування дивують. ТСН. 9 вересня 2024. URL: <https://tsn.ua/exclusive/skilki-yevropeyiv-gotovi-zahischaty-svoyu-krayinu-u-vipadku-napadu-rezultati-opituvannya-divuyut-2656371> (дата звернення 22.03.2025).